

Učbeniki za poučevanje slovenščine kot drugega in tujega jezika

Mateja Lutar

Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Slovenija, mateja.lutar@ff.uni-lj.si

DOI: <https://doi.org/10.18690/um.ff.12.2022.13>

ISBN: 978-961-286-669-3

Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik celovito skrbi za področje slovenščine kot drugega in tujega jezika ter mednarodno promovira slovenistiko. V prispevku je predstavljena metodologija uvrščanja učbeniških gradiv Centra za slovenščino glede na opisne lestvice SEJO. Predstavljeni so izzivi in rezultati uvrščanja učbenikov. Izdelana metodologija je uporaben model za uvrščanje učbeniških gradiv v prihodnje.

Ključne besede: Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik, uvrščanje učbenikov, metoda uvrščanja učbenikov, *Skupni evropski jezikovni okvir (SEJO)*.

The Center for Slovene as a Second and Foreign Language provides comprehensive support in the field of Slovene as a second and foreign language and promotes Slovene internationally. The paper presents methodology for classifying Center for Slovene textbooks in accordance to *CEFR* Descriptive Scales. The challenges and results of textbook classification are presented. The methodology developed can serve as a useful model for classifying textbooks in the future.

Keywords: Center for Slovene as a Second and Foreign Language, Textbook Classification, Textbook Classification Method, *Common European Language Framework (CEFR)*.

1 Uvod

Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik (v nadaljevanju Center za slovenščino; <https://centerslo.si/>) deluje v okviru Oddelka za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in celovito skrbi za področje slovenščine kot drugega in tujega jezika ter mednarodno promovira slovenistiko. Organizacijsko je razdeljen na osem posebnih programov, znotraj katerih izvaja poučevanje slovenščine na različnih stopnjah za otroke, mladino in odrasle na tečajih v Sloveniji in za študente, študentke v okviru lektoratov in študijskih smeri na univerzah v tujini, preverjanje in potrjevanje znanja

slovenščine kot drugega in tujega jezika, izobraževanje učiteljev, učiteljic, izpraševalcev, izpraševalk, in ocenjevalcev, ocenjevalk na izpitih, raziskuje področje slovenščine kot drugega in tujega jezika ter izdaja znanstvena, strokovna in učbeniška gradiva. V prispevku je predstavljena založniška dejavnost Centra za slovenščino, predvsem učbeniška gradiva, ki so izšla v zadnjih dvajsetih letih in so se do danes sistematično dopolnjevala.

Med učnimi gradivi sta se oblikovali dve osnovni učbeniški zbirki oz. seriji, ki sta namenjeni učenju slovenščine za odrasle (*Slovenska beseda v živo* in *A, B, C*), leta 2015 pa je nastala še serija gradiv, ki je namenja otrokom in mladostnikom (*Križ kraž, Čas za slovenščino*). Učbeniška gradiva dopolnjujejo še specializirana gradiva (npr. za razvijanje bralnega razumevanja, slovnični priročniki, knjižica z najpogostejšimi sporazumevalnimi vzorci), zvočno gradivo k pripadajočim učbenikom za razvijanje slušnega razumevanja in strokovna gradiva v obliki priročnikov za učeče. Učbeniška gradiva nastajajo v sodelovanju z učitelji, učiteljicami, ki imajo izkušnje s poučevanjem slovenščine kot tujega jezika in poučujejo na tečajih ali lektoratih slovenščine v tujini.

V učbenikih lahko skozi različne dejavnosti in naloge primerjamo ter analiziramo načine podajanja besedišča, slovničnih, kulturoloških, literarnih vsebin ipd. Ob premišljeno izbranih vsebinah, ki jih podpira oblikovna realizacija, lahko spremljamo tudi razvoj metodologije poučevanja slovenščine kot drugega ali tujega jezika, razvite na Centru za slovenščino. Skladno s sodobnimi trendi so učbeniška gradiva opremljena z oznakami za stopnje znanja glede na opisnike v dokumentu *Skupni evropski jezikovni okvir* (2011), v stopnje so uvrščena po metodologiji, ki smo jo razvili na Centru za slovenščino.

2 Učbeniki Centra za slovenščino glede na *Skupni evropski jezikovni okvir*

Svet Evrope je leta 2001 izdal dokument *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*, ki je bil leta 2011 preveden v slovenščino – *Skupni evropski jezikovni okvir* (v nadaljevanju *SEJO*¹). V dokumentu je opisano in opredeljeno, česa se morajo uporabniki

¹ Prevod dokumenta je v skladu z dogovorom Sveta Evrope izdalo Ministrstvo RS za šolstvo in šport, Urad za razvoj šolstva. *Skupni evropski jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje* je v slovenščino prevedla Irena Kovačič, uredila Ina Ferbežar.

in uporabnice neprvih jezikov naučiti oz. katere spretnosti morajo razviti, da bodo lahko uporabljali jezik za sporazumevanje in delovanje; pri oblikovanju opisnikov je upoštevan tudi kulturni kontekst jezika. Dokument postavlja jezikovni okvir in znotraj njega opredeljuje ravni jezikovnega znanja, ki omogočajo (mednarodno) primerljivost programov jezikovnega izobraževanja, učnih gradiv, preverjanja in certificiranja jezikovnega znanja v neprvih jezikih (Lutar 2017: 45–53).

Želja po primerljivosti jezikovnega znanja glede na opisnike *SEJO* je v izobraževalnih institucijah v vse več evropskih državah narekovala intenzivno ukvarjanje z umeščanjem svojih jezikovnih programov in izpitov v ravni znanja *SEJO*. Tem smernicam je posledično sledilo povpraševanje učecih se po gradivih za določeno raven jezikovnega znanja, na trendovsko povpraševanje pa se je odzval tudi založniški trg.

2.1 Metodologija uvrščanja učnih gradiv

Na Centru za slovenščino so potekale različne dejavnosti, povezane z razvrščanjem preverjanja in certificiranja znanja glede na lestvice *SEJO* (2010–2014), oblikovali pa smo tudi delovno skupino za uvrščanje učbeniških gradiv. Delovno skupino je sestavljalo sedem² članov, članic: šest članic z različnimi izkušnjami s poučevanjem slovenščine kot drugega in tujega jezika (avtorstvo in priprava učnih gradiv, poučevanje odraslih in mladostnikov, mladostnic, testiranje in ocenjevanje znanja, uredniško delo) in en član z izkušnjami s poučevanjem in z didaktiko tujega jezika ter avtorstvom učnih gradiv in pregledom nad gradivi za učenje angleščine kot drugega in tujega jezika. Potem smo začrtali metodologijo uvrščanja učbeniških gradiv – predloge in pripombe so prispevali članice in član delovne skupine, s svojimi izkušnjami pa jih je dopolnila članica delovne skupine dr. Ina Ferbežar, vodja Izpitnega centra in med drugim soavtorica javno veljavnega izobraževalnega programa za odrasle *Slovenščina kot drugi in tuji jezik* (2014), ki je bil z odredbo Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport RS sprejet leta 2015.

Delovna skupina je na prvem srečanju oblikovala načrt dela, naredili smo (1) izbor učbenikov, ki jih bomo uvrščali. Pri izboru učbenikov smo upoštevali dve osnovni merili, in sicer čas izida (učbeniki, ki so izšli na

² Delovno skupino so sestavljali dr. Ina Ferbežar, izr. prof. dr. Nataša Pirih Svetina, dr. Mihaela Knez, dr. Damjana Kern, Tanja Jerman in mag. Mateja Lutar ter red. prof. dr. Janez Skela.

Centru za slovenščino do leta 2014) ter frekventnost (upo)rabe. Tako so se v izbor uvrstili učbeniki *Slovenska beseda v živo 1a*, *Slovenska beseda v živo 1b*, *Slovenska beseda v živo 2*, *Slovenska beseda v živo 3a*, *Slovenska beseda v živo 3b*, *A, B, C ... 1, 2, 3, gremo*, *Gremo naprej*, *Naprej pa v slovenščini*, *S slovenščino nimam težav*, izvzeli pa smo delovne zvezke, ki dopolnjujejo posamezni učbenik. (2) Pripravili smo osnutek uvrščevalnega obrazca, ki je bil razdeljen glede na dejavnosti (poslušanje, branje, govorjenje, pisanje; slika 1).³

Enota	Naloga	Poslušanje	Branje	Govorjenje	Pisanje	Komentar
1. enota	1		A2+	A2 do B1		
	2a		A2+ (str. 93)	A2+ (str. 82, 105)		
	2b			A2+		
	3a		B1 (str. 93)			
	3b		A2+ do B1–			
	3c				B1 (A2, str. 120)	
	4			A2+ do B1–		
	5	A2+ (A2–, A2–, A2+, B1+)				
	6			Od A2 (str. 94)		
	7a		B1– (str. 94), A2+ (str. 93)			
	7b				A2	
	8			od B1–		
Skupaj		A2	A2+	A2 do B1	B1–	A2+

Slika 1: Primer uvrščevalnega obrazca glede na dejavnosti znotraj ene enote učbenika

³ Dejavnosti za tvorjenje pisnih besedil in govorno sporazumevanje smo ocenjevali glede na vprašanje oz. navodilo naloge in pričakovani odgovor ter pri tem skušali določiti najnižjo raven znanja, ki jo je treba doseči, da lahko rešimo nalogo.

Vsako nalogo smo uvrščali glede na dejavnost, na koncu posamezne enote smo podali tudi skupno uvrstitev celotne enote glede na dejavnost (slika 2). Tako smo po končanem uvrščanju dobili vpogled v uvrstitve posameznih nalog in enot ter na osnovi tega določili končno uvrstitev učbenika, hkrati pa smo dobili še pregled nad tem, v kolikšnem deležu je zastopana posamezna dejavnost v izbranem učbeniku in na kateri zahtevnostni stopnji. Pri uvrščanju smo uporabljali vse lestvice z opisniki SEJO (57 lestvic). (3) Uvrščanje je potekalo na dveh ravneh: najprej v obliki individualnega dela, kjer je vsak posameznik, vsaka posameznica sam uvrstil, uvrstila vse naloge v izbranem učbeniku, nato pa v obliki delovne skupine, kjer smo pregledali uvrstitve po nalogah. Kadar smo se pri uvrstitvi posamezne naloge razhajali, smo podali argumente za uvrstitev in nato nalogo ponovno uvrstili. Dopusčali smo možnost, da je naloga ali enota uvrščena na vmesno stopnjo (npr. med A2 in B1). Skupna uvrstitev učbenika je bila povprečje vseh uvrstitev enot v izbranem učbeniku.

	Poslušanje	Branje	Govorjenje	Pisanje	Enota v celoti in komentar
1. enota	A2	A2+	A2 do B1	B1–	A2+
2. enota					
3. enota					
4. enota					
5. enota					
6. enota					
Dejavnost v celoti					

Slika 2: Primer uvrščevalnega obrazca glede na dejavnosti po vseh enotah učbenika

2.2 Izzivi in dileme med postopkom uvrščanja učbenikov

Med samim postopkom uvrščanja so se začele pojavljati nekatere dileme, ki smo jih razreševali v okviru delovne skupine in tako še natančneje zamejili pravila uvrščanja ter izpopolnili uvrščevalni obrazec. (1) Prvi tak izziv, s katerim smo se srečali, je bilo število lestvic za uvrščanje. Ker se sprva nismo želeli omejevati, smo pri uvrščanju uporabljali vseh 57 lestvic, vsak ocenjevalec, vsaka ocenjevalka pa je sam presodil, sama presodila, katera

bi bila najustreznejša za uvrstitev posamezne naloge. Uporaba različnih lestvic pri uvrščanju iste naloge je morda metodološko slabša izbira, vendar smo bili kljub temu pri uvrščanju precej usklajeni, tako pri izbiri lestvice kot tudi pri uvrstitvi naloge. V prihodnje bi bilo vseeno smiselno narediti izbor lestvic za umeščanje. (2) Kadar smo se pri uvrščanju razhajali, smo lahko glede na argumente članic, člana delovne skupine uporabili tudi drugo lestvico, nalogo pa smo ponovno uvrstili. (3) K nalogam, za katere smo menili, da bi jih lahko uvrščali po različnih lestvicah, smo sklenili ob uvrstitvi pripisati tudi podatek, po kateri lestvici smo umeščali, uvedli smo tudi kategorijo komentar⁴ in tako dopolnili uvrščevalni obrazec. (4) Najkompleksnejši izziv so predstavljale nekatere naloge, ki jih lahko razvrstimo na pet podskupin in se v učbenikih pojavljajo relativno pogosto. (4.1) Prvi tak tip so naloge, ki imajo navodila kompleksnejša, kot je naloga sama. V teh primerih smo se odločili, da bomo navodilo in nalogo umeščali ločeno, v komentar smo pripisali pripombo o zahtevnosti navodila, na samo umeščanje naloge pa zahtevnost navodila ni imela velikega vpliva, tudi zato, ker učbeniki večinoma niso namenjeni samoučenju, zato lahko učitelj, učiteljica pojasni, kaj naloga zahteva, pogosto je kot vzorec podan tudi primer rešitve. (4.2) Pri uvrščanju nalog za pisno/govorno produkcijo odprtega tipa smo si pomagali predvsem z izkušnjami, na osnovi katerih smo skušali določiti minimalno predvideno raven znanja za uspešno rešitev naloge. Predvidena minimalna raven znanja se lahko razlikuje od pričakovane glede na zahtevnost drugih nalog (npr. na vprašanje je možno odgovoriti z eno besedo ali besedno zvezo ali pa kompleksnejše). Pri t. i. odprtem tipu nalog smo torej skušali določiti najnižjo možno raven znanja, ki jo je treba doseči, da lahko uspešno rešimo nalogo. (4.3) V učbenikih so precej pogoste tudi kombinirane naloge, ki v okviru ene naloge predvidevajo dve različni dejavnosti, npr. branje in igranje vlog. V takih primerih smo se odločili, da pri uvrščanju uporabimo dve popolnoma različni lestvici ali več popolnoma različnih lestvic in tako ločeno uvrstimo npr. poslušanje ali branje predhodnega kompleksnejšega besedila, ki je pogoj za uspešno realizacijo, ter pisno ali govorno produkcijo, igranje vlog, argumentacijo, pri slednjem prav tako glede na izkušnje določamo minimalno raven znanja, ki jo je treba doseči, da nalogo rešimo uspešno. Skupno uvrstitev naloge predstavlja povprečje vseh uvrstitev znotraj naloge. (4.4) V učbenikih za

⁴ Članice in član delovne skupine so sprva uvrstitev naloge pripisovali kar neposredno v učbenik k sami nalogi, prav tako podatek o tem, katero lestvico so uporabili za uvrščanje. Na obrazec so napisali splošen komentar in utemeljitev skupne uvrstitve učbenika.

začetniško učenje so naloge za slušno razumevanje, vendar za uvrščanje tovrstnih nalog ne obstaja ustrezna lestvica oz. opisnik. Lestvica za uvrščanje slušnega razumevanja ima prvi opisnik za raven A2, torej bi glede na lestvico morali vse naloge za slušno razumevanje umestiti na raven A2 ali višje. S tem se nismo strinjali in smo naloge po lastni presoji in glede na izkušnje uvrstili tudi na stopnjo A1, čeprav zanjo ni predvidenega opisnika.⁵ Dodaten argument za našo odločitev je dejstvo, da so ob nalogah za poslušanje večinoma zapisana tudi besedila oz. dialogi, torej je možno ob poslušanju nalogo tudi brati;⁶ naloge smo uvrščali samo po lestvici za slušno razumevanje, saj se po naših izkušnjah z organiziranimi oblikami poučevanja besedilo ne bere pred poslušanjem. (4.5) Zadnja podskupina nalog, za katere smo morali premisliti, kako jih uvrščati, so naloge za utrjevanje, vajo in ponavljanje določenih slovničnih struktur, saj za uvrščanje tovrstne dejavnosti ni predvidene lestvice. Pri uvrščanju smo si ponovno pomagali z osebnimi in strokovnimi izkušnjami na področju poučevanja, avtorstva in dela z učbeniški gradivi.

Kombinirana oblika samostojnega dela in dela v skupini se je pokazala za zelo uspešno. Na skupnih srečanjih smo si izmenjali različne pomisleke, se dogovorili za (po)enoten način, kako uvrščati naloge, ki jih ni možno uvrščati samo po eni lestvici ali za katere ne obstaja lestvica oz. opisnik. V okviru začetnih uvrščanj smo tako izpopolnili metodologijo uvrščanja in dopolnili obrazec za uvrščanje, da bi bili rezultati primerljivi in preglednejši. Uvrščene naloge so bile pregledane dvakrat, individualno in skupinsko. Kadar smo se pri uvrstitvi naloge razhajali, smo predstavili argumente za svojo uvrstitev in nalogo uvrstili še enkrat. Ob izmenjavi argumentov so se večkrat razvile strokovne debate in izmenjave izkušenj, saj je vsak od uvrščevalcev, uvrščevalk prispeval določene izkušnje in hkrati širil svoj zorni kot znanja na področju uvrščanja.

3 Ugotovitve

K uvrščanju učbeniških gradiv so nas sprva spodbudile sodobne smernice na založniškem trgu v tujini, saj so se na učbeniških naslovnica izpostavljeno pojavile oznake po opisnikih *SEJO*, hkrati pa so tudi uporabniki začeli

⁵ V učbenikih za začetnike, začetnice so v uvodnih enotah naloge za poslušanje namenjene npr. spoznavanju sporazumevalnih vzorcev za pozdravljanje, predstavljanje, abecedi.

⁶ Na to nas opozarjajo tudi navodila nalog, npr. *Poslušajte in preberite*.

spraševati, kateri učbenik je primeren za učenje jezika na določeni ravni. Primarni rezultat odločitve za izvedbo projekta uvrščanja učbeniških gradiv je bil klasifikacija učbeniških gradiv oz. uvrstitev glede na opisnike po lestvicah *SEJO*, podatek o uvrstitvi smo natisnili na naslovnico učbenika ob ponatisu.

Sekundarni rezultat je imel več pozitivnih vplivov, saj smo si uvrščanje zastavili s ciljem pregleda obstoječe produkcije učbeniških gradiv in izdelave metodologije uvrščanja. Pozitivna povratna informacija je bila gotovo potrditev, da smo tudi pred nastankom dokumenta *SEJO* dobro in sistematično načrtovali ter realizirali velik del učbeniških gradiv za učenje slovenščine kot drugega in tujega jezika. Izdajanje učbenikov je bilo sprva manj formalno načrtovano, kasneje smo obstoječa gradiva dopolnjevali z željo, da bi z učnimi gradivi pokrili celotno vertikalno od začetnega, nadaljevalnega do izpopolnjevalnega učenja za različne naslovnike in naslovnice. Pri pripravi učbenikov smo izhajali iz lastnih organiziranih oblik poučevanja slovenščine kot drugega in tujega jezika in s tem namenom smo pripravljali gradiva glede na število učnih ur, torej za učenje na kratkih tečajih (do 80 ur), za učenje na dolgih tečajih (do 220 ur) ali za študij slovenščine na univerzah v tujini. Rezultate uvrščanja glede na gradivo za prevideni obseg učnih ur in glede na lestvice *SEJO* ponazarja shematični prikaz (slika 3), iz katerega je razvidno, da sta dobro zapolnjeni vertikalni učbenikov za kratke in dolge tečaje (od A1 do C1), ponudbo učbeniških gradiv pa dopolnjujejo delovni zvezki in različni učni pripomočki, ki niso bili predmet uvrščanja. Uvrščanje nalog nam daje tudi vpogled v to, kako je stopnjevana zahtevnost v posameznem učbeniku. Večina učbenikov je izkazovala sistematično stopnjevanje zahtevnosti od začetka do konca, redki učbeniki pa so nas nekoliko presenetili, saj so bile enote na koncu učbenika ali vsaj nekatere naloge v zaključnih enotah uvrščene na isto ali celo nižjo raven kot enote na začetku učbenika.

Usklajenost⁷ pri uvrščanju znotraj delovne skupine potrjuje, da smo kljub različnim strokovnim izkušnjam dobro seznanjeni s sodobnimi smernicami in metodami na različnih področjih, npr. avtorstva gradiv, poučevanja in preverjanja ter certificiranja znanja neprvega jezika. Kljub usklajenosti bi

⁷ Pred uvrščanjem izbranega učbenika smo postavili delovno hipotezo, in sicer smo na podlagi izkušenj dela z izbranim učbenikom skušali napovedati, na katero stopnjo bi lahko uvrstili učbenik. Po individualnem in skupinskem uvrščanju vseh nalog in enot v izbranem učbeniku se je končna uvrstitev učbenika v večini primerov ujemala z našim predvidevanjem in tako potrdila delovno hipotezo.

bilo za uvrščanje v prihodnje smiselno zamejiti nabor lestvic oz. v nabor vključiti le tiste, ki so se pri uvrščanju pokazale kot ustrezne in uporabne, saj bi bil tako pregled nad lestvicami za uvrščevalca lažje obvladljiv.

Stopnja opisnika glede na lestvice SEJO	Učbeniki za kratke tečaje	Učbeniki za dolge tečaje	Vaje, priročniki ...
0	<i>Slovenščina ekspres 1</i>		<i>Žepna slovenščina, JPS!, Fonetika 1, Slika jezika, Oblike v oblakih, Povej naprej, Pogovarjajmo se naprej, S slovenščino po svetu, Pot do izpita, Zbirke testov</i>
A1	<i>A, B, C ... gremo</i>	<i>Slovenska beseda v živo 1a</i>	
A2	<i>Gremo naprej S slovenščino nimam težav</i>	<i>Slovenska beseda v živo 1b</i>	
B1	<i>Naprej pa v slovenščini</i>	<i>Slovenska beseda v živo 2</i>	
B2		<i>Slovenska beseda v živo 3a</i>	
C1	<i>Jezikovod</i>	<i>Slovenska beseda v živo 3b</i>	
C2			

Slika 3: Učbeniki za kratke in dolge tečaje oz. glede na predvideno število ur, ki jih potrebujemo, da predelamo določeno učbeniško gradivo, in glede na uvrstitev po SEJO.

Izmenjava mnenj med srečanji delovne skupine je strokovni doprinos za vsakega posameznika, posameznico, hkrati pa smo na tak način skupaj premislili o nekaterih težavah, s katerimi smo se srečevali med uvrščanjem, in uskladili nadaljnji potek dela, da so bili rezultati uvrščanja primerljivi. Dogovorili smo se npr. za enotno oštevilčevanje nalog, kadar je ta podatek manjkal, da smo lažje primerjali rezultate uvrščanja, izpopolnili smo tudi prvotni obrazec za uvrščanje, in sicer s pripisovanjem podatka, po kateri lestvici se uvršča posamezna naloga, ter z uvedbo rubrike komentar. Rubrika komentar je v pomoč in odlično izhodišče za debato predvsem pri večdelnih nalogah ali pri tistih nalogah, kjer dvomimo, katero lestvico izbrati za uvrščanje.

Dodana vrednost uvrščanja je tudi informacija, kako so posamezne učne dejavnosti (npr. branje, razumevanje, pisanje, poslušanje) v učbeniškem gradivu zastopane. Uvrščevalni obrazec namreč predvideva zapisovanje uvrstitve posamezne naloge glede na dejavnost, zato po končanem uvrščanju učbenika dobimo vpogled, v kolikšnem deležu je zastopana in

kako je stopnjevana zahtevnost posamezne učne dejavnosti od začetka do konca učbenika. Rezultati so zanimivi za primerjavo z analizama anketnih vprašalnikov o zadovoljstvu učnih gradiv Centra za slovenščino (Pisek, Lutar 2010–2011; Jerman, Lutar 2012),⁸ izvedenima med izobraževanjem za lektorje, lektorice, ki poučujejo v okviru programov Slovenščina na tujih univerzah in Tečajji slovenščine.

4 Sklep

S postopkom uvrščanja učbenikov smo poleg uvrstitve dobili tudi nekaj spodbudnih potrditev o načrtovanju in pripravi učbeniških gradiv v preteklosti ter svoji strokovni usklajenosti in informiranosti s sodobnimi smernicami. Zadovoljni smo, da je mreža učbenikov za krajše in daljše oblike učenja slovenščine kot drugega in tujega jezika zadovoljivo popolnena po celotni vertikali glede na zahtevnost in da so tudi znotraj posameznih učbenikov učne dejavnosti zastopane uravnoteženo.

Uvrščanje učbenikov glede na opisnike *SEJO* je kompleksna dejavnost, ki zahteva sodelovanje ustrezno usposobljenih in izkušenih strokovnjakov, strokovnjakinj na področju slovenščine kot drugega in tujega jezika, predstavljena metodologija pa je dobro izhodišče za uvrščanje v prihodnje. Pregled obstoječe učbeniške produkcije je dober vpogled v preteklost in prinaša tudi spoznanja na področju avtorskega in uredniškega dela s kritične distance, predvsem pa je uporaben premislek, kako načrtovati nove vsebine v prihodnje.

Želimo si, da bi lahko delovno skupino za uvrščanje vključili v proces priprave novega učbenika v fazi pred natisom. S tem bi dobili razširjen vpogled v nastajajoče gradivo, priložnost za izboljšavo posameznih nalog in pregled nad sistematičnostjo stopnjevanja zahtevnosti. Kljub zavedanju, da je učbenik le eno od sredstev, s katerim si pri učenju lahko pomagamo,

⁸ Decembra 2010 smo s pomočjo anketnega vprašalnika o zadovoljstvu z učnimi gradivi, pri izpolnjevanju katerega so sodelovali lektorji, lektorice programa Slovenščina na tujih univerzah v okviru rednega letnega izobraževanja in lektorji, lektorice, ki poučujejo na Tečajjih slovenščine, pridobili podatke o vsebinah, ki jih lektorji, lektorice oz. učitelji, učiteljice ocenjujejo kot dobre in uporabne, ter tistih, ki jih pogrešajo. Rezultate ankete je zbrala in shematično uredila Staša Pisek s pomočjo Petre Likar Stanovnik. Leta 2012 sta Tanja Jerman in Mateja Lutar pripravili še anketni vprašalnik o uporabnosti, pomanjkljivostih in potrebah po priročnikih za učitelje, učiteljice, ki dopolnjujejo posamezno učno gradivo.

bi radi ponudbo obstoječih učbeniških gradiv dopolnjevali ter s tem zagotavljali izbirnost znotraj določene ravni znanja in sodobna učna gradiva.

Viri in literatura

Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik. Dostopno na: <https://centerslo.si/>; pridobljeno 28. 1. 2020.

Ina FERBEŽAR, Nataša PIRIH SVETINA, Mateja LUTAR, 2014: The Common European Framework of Reference: a reference to Slovene. *Linguistica* LIV/1. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 277–291.

Tanja JERMAN, Mateja LUTAR, 2012: *Rezultati ankete o priročnikih za učitelje*. Ljubljana: interno gradivo CSDTJ (osebni arhiv).

Letna poročila Centra za slovenščino kot drugi in tuji jezik, 2011–2017. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. Dostopno na: <https://centerslo.si/o-nas/letna-porocila/>; pridobljeno 30. 1. 2020.

Mateja LUTAR, 2017: Učbeniki Centra za slovenščino kot drugi in tuji jezik in *Skupni evropski jezikovni okvir*. *Stephanos* 2017/3. 45–53.

Staša PISEK, Mateja LUTAR, 2010/11: *Rezultati ankete o učbenikih CSDTJ*. Ljubljana: interno gradivo CSDTJ (osebni arhiv).

Skupni evropski jezikovni okvir, 2011. Prevedla Irena Kovačič (poglavja 1–5), uredila Ina Ferbežar. Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, Urad za razvoj šolstva. Dostopno na: <https://centerslo.si/knjige/ucbeniki-in-prirocniki/prirocniki-in-ucno-gradivo/skupni-evropski-jezikovni-okvir/>; pridobljeno 30. 1. 2020.

Slovenščina kot drugi in tuji jezik, Izobraževalni program za odrasle, 2014. Dostopno na: https://arhiv.acs.si/programoteka/Slovenscina_kot_drugi_in_tuji_jezik.pdf; pridobljeno 20. 1. 2020.

Uvrstitveni listi in ocene, 2011–2014. Ljubljana: interno gradivo CSDTJ (osebni arhiv).

Summary

The Center for Slovene as a Second and Foreign Language provides comprehensive support in the field of Slovene as a second and foreign language and promotes Slovene internationally. In terms of organization, it is divided into programmes that provide instruction in Slovene at different levels for children, young people and adults in courses in Slovenia, as well as for students in lectures and study courses at foreign universities, that verify and certify Slovene as a second and foreign language, that educate teachers, examiners in exam-graders, and that research the field of Slovene as a second and foreign language and that publish scholarly, professional and textbook materials.

The release of the *Common European Language Framework* document, which provides, among other things, descriptors of what a non-native language user needs to learn in order to be able to use a language for communication, led to intensification in language programmes and activities. The desire was to attain comparability in terms of linguistic knowledge relative to non-native languages in accordance with *CEFR* Descriptive Scales. The publishing activity of the Center for Slovene responded to the publishing trend, and for this purpose developed a methodology according to which they classified their own textbooks.

A selection of textbooks and a classification form were developed within the working group. The classifying was carried out individually and collectively, and this paper presents the challenges faced by the members of the working group in the classifying process, e.g. tasks with complex instructions, open-ended written/spoken production tasks, tasks combining two or more activities, consolidating tasks, etc. The results of the textbook classification are presented in a table showing that the production of textbook materials is evenly distributed across different levels of complexity. The lessons learned from the working group are useful for planning and classifying new material, as well as for future editorial work and for authors.